

DEZVOLTAREA CAPABILITĂȚILOR FORȚELOR NAVALE ROMÂNE ÎN NOUL CONTEXT DE SECURITATE DIN REGIUNEA MĂRII NEGRE

*Comandor dr. ing. Valentin MUNTEANU**

*„ Nu vă va fi greu să dovediți că bătăliile,
campaniile și chiar războaiele au fost câștigate sau pierdute în primul rând
din cauza logisticii” .
Dwight D. Eisenhower*

Introducere

În noile condiții generate de globalizare, de apariția de riscuri și amenințări definite din ce în ce mai des ca fiind hibride, care nu mai țin cont de granițe, organizare socială, cultură și religie, securitatea nu mai poate fi abordată unilateral, analizând doar problemele ce țin de domeniul militar. Aceasta a căpătat dimensiuni noi, iar problemele legate de securitatea mediului, securitatea alimentară, securitatea infrastructurilor critice, securitatea energetică și, nu în ultimul rând, securitatea maritimă, tind să devină principalele probleme care se află pe agenda organismelor internaționale cu atribuții în domeniul securității. În prezent, se discută și se teoretizează suficient de mult pe tema amenințărilor, riscurilor și a vulnerabilităților, la modul general, sau asupra celor care vizează în mod direct România, pe tipologia conflictelor și a războiului din proximitate.

Evoluția evenimentelor politico-militare din ultimele decenii a fost marcată de profunde transformări în modul de abordare a conflictelor de către actorii participanți. Apariția și dezvoltarea rapidă a unor mijloace de ordin tehnologic cu efecte semnificative în ecuația conflictului, modificările de natură conceptuală privind modul de abordare a luptei armate și diferența din punct de vedere al puterii de luptă al părților beligerante angajate în conflict au dus la transpunerea în fapt a unor profunde transformări privind aspectul mediului operational actual și viitor.

În condițiile în care regiunea Mării Negre a devenit o axă strategică importantă în peisajul securității maritime globale concomitent cu evoluția spre impredictibilitate a mediului de securitate regional, constatăm că este necesară elaborarea unei viziuni la nivel național privind securitatea maritimă a țării noastre și, prin aceasta, a modalității de contracarare a riscurilor și amenințărilor hibride. Modificările de natură conceptuală și

* Locțiitorul Comandantului Bazei Logistice Navale „Pontica”.

modul de abordare a acțiunilor militare sunt generate de modificările mediului operațional actual și cel viitor, fapt ce duce la concentrarea eforturilor specialiștilor militari de analiză a evoluției fenomenului război prin prisma adaptării la noile realități. Cunoașterea și înțelegerea relației ce se poate stabili între mediul operațional contemporan și evoluția securității maritime în contextul geostrategic actual, considerăm că se poate realiza pornind de la o analiză a conceptelor.

Reziliența strategică a NATO

Reziliența strategică a NATO reprezintă capacitatea Alianței de a se adapta și de a absorbi o schimbare produsă în mediul de interes strategic, fără efecte nocive asupra apărării individuale și colective aliate. Reziliența strategică aliată a fost clar articulată sub formă de principiu de conduită începând cu 2014 (momentul Crimeea), ca răspuns al NATO la multiplicarea amenințărilor la adresa securității teritoriilor aliate din Europa de Est. La modul extins, reziliența înseamnă capacitatea unei entități de a se adapta și rezista la discontinuități strategice, mai ales la șocuri externe, respectiv capacitatea de a reveni rapid la situația de echilibru anterioară sau dorită, combinând activ factori politici, sociali, economici și militari de retaliere.

Principial, reziliența strategică a NATO presupune concentrarea eforturilor asupra a cinci mari domenii (security baskets). Primul se referă la consolidarea apărării teritoriale și securității frontierelor, ceea ce presupune construirea unor forțe și capabilități de apărare puternice și flexibile, dezvoltarea cooperării cu aliații - de la caz la caz, și cu partenerii regionali, pentru a perfecționa protecția frontierelor și schimbul de informații (intelligence).

Al doilea include dezvoltarea capabilităților de combatere a amenințărilor hibride, prioritățile fiind crearea unor instrumente pentru răspuns la amenințări hibride, cooperarea inter-instituțională în comunicarea strategică, dezvoltarea parteneriatelor guvern – societate civilă pentru a contracara propaganda străină și dezinformarea. Un alt domeniu este apărarea cibernetică și securitatea informațiilor, NATO susținând programe concrete de reziliență, de colaborare inter-aliați pentru susținerea securității informațiilor, rețelelor de comunicații și a infrastructurilor critice.

Consolidarea pregătirii societății civile pentru apărare constituie o altă direcție. Alianța asigură asistență pentru gestionarea crizelor și situațiilor de urgență în parteneriat militar-civil, continuitatea serviciilor guvernamentale (inclusiv transporturi, de apă și alimente), capacitatea de a gestiona mișcarea necontrolată a masei de oameni și a victimelor. Deși NATO nu este o organizație fundamental dedicată securității energetice, acesta este al cincilea domeniu al rezilienței aliate, oferindu-se expertiză în

problematicile dezvoltării rezervelor de energie, protejării infrastructurilor energetice critice și îmbunătățirii eficienței energetice în domeniul militar.

De remarcat că o primă formulă de reziliență aliată a fost introdusă de Articolul 3 din Tratatul fondator al NATO, care stabilește că „Părțile, separat sau împreună, prin intermediul auto-ajutorării și al sprijinului reciproc continue, își vor menține și își vor dezvolta capacitatea individuală și cea colectivă de rezistență în fața unui atac armat”.

Trebuie amintit că reziliența strategică a fost consacrată și la nivel UE prin Strategia Globală a Uniunii, ca fiind unul dintre cele cinci principii diriguitoare pentru creșterea rolului său la nivel mondial.

Capabilitatea militară

Capabilitatea militară se referă la:

- capacitatea tehnică și tehnologică a apărării corelată cu resursele existente;
- pregătirea de luptă înțeleasă ca abilitate de acțiune;
- structura forței sau modalitatea de organizare și concepția de utilizare a resurselor de apărare.

Fără ca noțiunea să fie inclusă încă în dicționarul explicativ al limbii române, capabilitatea este utilizată în limbajul comun de securitate și apărare adeseori în sinonimie cu termenul capacitate, ceea ce conduce la o simplificare inacceptabilă a înțelesului termenului de bază.

Dicționarul Departamentului Apărării al SUA consideră capabilitatea ca fiind „abilitatea de îndeplinire a unei sarcini sau de executare a unui curs de acțiune în condiții specificate, la un nivel de performanță dat”.

Definiția operațională a capabilității în NATO se referă la „potențialul exprimat în termeni cantitativi și calitativi”, în timp ce pentru planificatorii NATO capabilitatea reprezintă „abilitatea de a crea un efect prin angajarea unui set integrat de aspecte de doctrină, organizare, instruire, echipamente, conducere, personal, infrastructură și interoperabilitate”.

Militarii australieni definesc capabilitatea ca fiind „puterea de a realiza un efect operațional așteptat într-un mediu desemnat, într-un timp dat, și de a susține acel efect pentru o perioadă stabilită”.

Noțiunea de **capabilitate militară** este esențială în realizarea planificării apărării. Scopul planificării apărării nu este de a construi structuri de forță, ci de a crește sau asigura letalitatea forțelor armate la un nivel suficient pentru îndeplinirea scopurilor de descurajare și înfrângere a adversarului. Iar letalitatea reprezintă o expresie a puterii, puterea este o măsură a forței, în timp ce forța decurge direct din capabilitate.

Principalele direcții de dezvoltare a capabilităților de apărare

Prin Legea nr. 203/2015 privind planificarea apărării s-a aliniat procesul de planificare a apărării din Armata României cu procesele similare din cadrul NATO și UE.

În consecință, capabilitățile Armatei României se dezvoltă în următoarele domenii: comandă, control și comunicații, angajare, informații, proiecția forței, protecție și susținere.

Constituirea, dezvoltarea și menținerea capabilităților se realizează având în vedere cerințele și acțiunile cuprinzând elemente de: doctrină, organizare, pregătire, comandă, echipamente, personal, infrastructură și interoperabilitate (DOTLMPFI).

Procesul de dezvoltare a capabilităților are în vedere dezvoltarea unor forțe moderne, dotate adecvat, dislocabile, interoperabile, cu capacitate de autosusținere și de protecție multidimensională, cu un sistem de comandă și control flexibil și eficient. Procesul este unul sistemic și interdisciplinar, ce se derulează pe termen mediu și lung, prin utilizarea eficientă a resurselor disponibile.

Stabilirea capabilităților de apărare necesare îndeplinirii misiunilor și sarcinilor încredințate s-a realizat prin desfășurarea la nivelul Ministerului Apărării Naționale a analizei strategice a apărării. În urma analizei a fost elaborat Programul privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2026 și în perspectivă.

Capabilitățile necesare îndeplinirii întregului spectru de sarcini și misiuni specifice asumate la nivel național și pe plan internațional trebuie să asigure:

- pe timp de pace: supravegherea și avertizarea timpurie; reacția imediată și angajarea în acțiuni militare de intensitate redusă; participarea la combaterea terorismului; sprijinirea autorităților civile;
- în perioada de preconflict: evitarea surprinderii; menținerea integrității spațiului aerian al României (integrat în NATINAMDS); exercitarea controlului asupra apelor teritoriale; implementarea măsurilor de răspuns la criză; executarea de acțiuni de descurajare;
- în situație de conflict: apărarea strategică și respingerea agresiunii.

Strategia de securitate a SUA pentru Marea Neagră

Statele Unite ar trebui să continue să lucreze în cadrul NATO și cu aliații din NATO pentru a dezvolta o strategie pe termen lung, pentru a spori securitatea, pentru a stabili o prezență permanentă și durabilă de-a lungul flancului estic al NATO și care să consolideze reziliența democratică a aliaților și partenerilor din regiune, arată amendamentul referitor la securitatea Mării Negre adoptat în Senatul SUA.

Documentul precizează că statele de la Marea Neagră înseamnă Turcia, România, Bulgaria, Moldova, Ucraina și Georgia. Statele riverane

ale Mării Negre sunt esențiale în contracararea agresiunii din partea guvernului Federației Ruse și contribuie la securitatea colectivă a NATO, arată documentul.

„Statele Unite ar trebui să continue să lucreze în cadrul NATO și cu aliații din NATO pentru a dezvolta o strategie pe termen lung, pentru a spori securitatea, pentru a stabili o prezență permanentă și durabilă de-a lungul flancului estic al NATO și pentru a consolida reziliența democratică a aliaților și partenerilor din regiune”, prevede amendamentul. „Statele Unite ar trebui să colaboreze în cadrul NATO și cu aliații NATO pentru a dezvolta o strategie pentru o prezență maritimă rotativă regulată în Marea Neagră”, se mai arată în document.

Senatul Statelor Unite ale Americii a aprobat legea privind autorizarea bugetului apărării SUA (National Defense Authorization Act / NDAA). În proiectul de buget se prevede, de pildă, suma de 21.651.000 de dolari pentru armamentul și muniția alocată bazei de la Mihail Kogălniceanu.

În cadrul NDAA, a fost aprobat și proiectul de lege Black Sea Security Act, printr-un amendament introdus de senatorii Jeanne Shaheen și Mitt Romney. Proiectul a fost adoptat cu o majoritate copleșitoare, de 86 de voturi pentru. Au fost doar 11 voturi împotriva, iar trei senatori nu au votat.

Ce își propun Statele Unite în legătură cu Marea Neagră

- să descurajeze în mod activ amenințarea pe care o reprezintă continuarea acțiunilor Rusiei în direcția unei escaladări în regiunea Mării Negre și să apere libertatea de navigație în Marea Neagră pentru a preveni răspândirea unui nou conflict armat în Europa;
- să pledeze în cadrul NATO, în rândul aliaților și în rândul Uniunii Europene pentru a dezvolta o strategie coordonată pe termen lung pentru a spori securitatea, pentru stabilirea unei prezențe permanente și durabile pe flancul estic și pentru consolidarea rezilienței democratice a aliaților și partenerilor Statelor Unite în regiune;
- să pledeze în cadrul NATO și în rândul membrilor NATO pentru o prezență maritimă regulată și rotativă în Marea Neagră;
- să sprijine și să consolideze legăturile economice dintre Statele Unite și partenerii din Marea Neagră și să mobilizeze Departamentul de Stat, Departamentul Apărării și alte departamente și agenții federale relevante pentru consolidarea prezenței și a investițiilor Statelor Unite în statele de la Marea Neagră;
- să ofere alternative economice la presiunile coercitive pe care le exercită Republica Populară Chineză, care destabilizează și erodează și mai mult integrarea economică a statelor din Marea Neagră;

- să se asigure că vor continua să sprijine eforturile statelor de la Marea Neagră de a-și consolida instituțiile democratice, pentru a preveni corupția și pentru a accelera avansarea lor în procesul de integrare euroatlantic;
- să încurajeze inițiativa întreprinsă de statele din Europa Centrală și de Est pentru a avansa Inițiativa celor Trei Mări;

Nave NATO în Marea Neagră Foto: Daniel MIHAILESCU / AFP / Profimedia

Concluzii

Din analiza elementelor prezentate în acest demers științific, putem opina, următoarele:

- asigurarea creșterii puterii navale a României este necesară pentru asigurarea securității naționale și regionale;
- flota militară existentă reprezintă un nucleu important pe baza căruia, cu investiții și programe coerente, va asigura României posibilitatea să rămână un actor important între statele riverane Mării Negre (comparativ cu Rusia și Turcia);
- revitalizarea și reconstrucția unei flote comerciale ca o necesitate strategică, cu implicații economice și chiar militare;
- reconstrucția și dezvoltarea infrastructurilor portuare existente și reluarea în proprietatea statului a unor șantiere navale, după modelul Șantierului 2 Mai Mangalia;
- necesitatea unei infrastructuri proprii (pe teritoriu național), în primul rând pentru repararea navelor aparținând F.N.R. și construirea de platforme militare noi, în cadrul programelor de modernizare și dotare.

Militarizarea Mării Negre pe care o desfășoară Federația Rusă în prezent reprezintă cu siguranță un risc asupra securității naționale și regionale, iar Forțelor Navale Române le revine și misiunea de management al acestuia. La această amenințare, cu siguranță răspunsul permanent pe care îl oferă acestea, sunt acțiunile militare reprezentate de exercițiile navale la care participă, împreună cu nave din structurile NATO, în cadrul diferitelor grupări navale multinaționale.

Forțele Navale Române depun eforturi susținute pentru păstrarea și dezvoltarea platformelor existente. Aceste eforturi financiare și materiale sunt concretizate prin programele de înzestrare cu platforme navale noi (achiziția de corvete multirol), modernizarea și repararea celor existente.

Putem afirma cu certitudine, pe baze analitice, că Forțele Navale Române dispun de o structura echilibrată, modernă și flexibilă, în măsură să-și îndeplinească misiunile încredințate. Logistica navală reprezintă un aspect crucial al economiei globale și al securității naționale. Un obiectiv central pentru Forțele Navale Române rămâne realizarea și menținerea unei structuri care să devină un instrument credibil al politicii naționale și aliate de securitate la nivel național, regional și să contribuie, împreună cu aliații, la securitatea maritimă în regiunea bazinului Mării Negre.

În urma acestui demers științific, putem să identificăm următoarele posibile direcții de acțiune ale Forțelor Navale Române pentru a deveni o putere navală regională:

- îndeplinirea obiectivelor propuse în domeniul dotării și înzestrării;
- preluarea unor capacități din domeniu portuar (șantieri navale) sau construirea unor noi, reprezintă o posibilă abordare, care ar asigura o mobilitate mai mare a Forțelor Navale Române în a-și gestiona resursele (umane, materiale și financiare), necesare asigurării mentenanței navale (chiar dacă nu în totalitate);
- posibilitatea creării unor centre universitare, care să ofere pregătirea specialiștilor necesari în proiectarea, construcția și repararea navelor;
- identificarea unor operatori economici strategici care să ofere lucrări de calitate, dar și în condiții de securitate (să nu fie uitat faptul că în actualul mediu de insecuritate, pot apărea sabotaje sau alte acțiuni hibride);

**THE DEVELOPMENT OF THE CAPABILITIES OF THE ROMANIAN
NAVAL FORCES IN THE NEW SECURITY CONTEXT IN THE
BLACK SEA REGION**

-abstract-

Key Words: maritime resilience, maritime security, hybrid threat, logistics support, capability.

This work addresses a current, important and highly complex topic. The importance of the scientific approach undertaken is given by the changes in the security environment after the annexation of the Crimea Peninsula in 2014 and the invasion of Ukraine by the Russian Federation in 2022, and implicitly the need to develop maritime resilience in the era of hybrid threats. The complexity derives from the extent that the study can have on the identification of possible new approaches to the logistic support necessary for the development of the capabilities of the Romanian Naval Forces in the evolutionary context characterized by the unpredictability of the regional security environment.

BIBLIOGRAFIE

- 1.****US Naval Operations Concept*, 2010
- 2.****British Maritime Doctrine*, BR 1806
3. Chifu, I., Regiunea extinsă a Mării Negre în căutarea unui concept de securitate strategică, <http://www.jurnalulpacii.patrir.ro>.
4. Chiorcea, I., Rolul componentei navale în cadrul structurilor de forțe ale U.E. pentru asigurarea securității prin cooperare la Marea Neagră, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.
5. Cruceru, V., Despre conceptul de război hibrid în gândirea militară americană, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, septembrie 2014.
6. Moraru, V., Sea Power 21, un nou concept pentru U.S. Navy, Buletinul Forțelor Navale, nr.3, București, 2005.
7. Munteanu, V., Forțele Navale Române în contextual amenințărilor hibride din regiunea Mării Negre, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2020.
8. Neagoe, V., Aserțiuni euroatlantice, Editura Militară, București, 2015.
9. A.T. Mahan, Naval Strategy, Little, Brown, and Company, Boston, 1911.
10. Admiral Mike Mullen, USN, discurs la International Seapower Symposium, Naval War College, Newport, RI, 15 sep. 2005, disponibil pe

Internet la adresa: <http://www.navy.mil/navydata/cno/speeches/mullen050921.txt>.

11. Viceamiral Ferdinando SANFELICE di MONTEFORTE, Comandant al Forțelor navale ale NATO din sudul Europei și comandant al operațiunii “ACTIVE ENDEAVOUR”, Contribuția Forțelor Navale ale NATO la securitatea maritimă, prezentarea de la “The Royal United Services Institute”, Londra, 2003 (traducere).

12. <http://cursdeguvernare.ro>

13. <http://www.euractiv.ro>

14. <http://www.intelaspire.ro>

15. <http://customsoft.ro>

16. <http://ro.lindekin.com> Revista Intermodal&Logistics

17. <http://www.navy.mil/maritime/Maritimestrategy.pdf>

18. https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security_ro

19.

http://www.nato.int/docu/briefing/terrorism_at_sea/html_en/terrorism_sea05.html